

CMK III 27 maart 2020

**Verslag van 3 visiebijeenkomsten en 14 gesprekken
met leerkrachten en cultureel ondernemers
over de CMK-regeling**

CMK III 27 maart 2020**INHOUD**

	Vooraf	
I	Algemene indruk	p.2
II	Verslag visiebijeenkomsten	p.5
III	Verslag gesprekken	p.14
IV	Bijlage Het belang van cultuureducatie	p.23

VOORAF

Naast de drie visiebijeenkomsten voerde ik 14 gesprekken met leerkrachten en cultureel ondernemers over de CMK-regeling. Ik ging uit van de onderwerpen van de bijeenkomst. Daarnaast kwamen ook andere onderwerpen aan bod. Dit verslag is zeker geen verslag van een representatief onderzoek (meer een soort focusgroep-benadering). Wel geeft het een indruk van wat leeft in 'het veld'.

Ik heb geprobeerd bijeenkomsten en gesprekken in elkaar te schuiven, maar dat leidde tot een onoverzichtelijk geheel. Daarom heb ik ervoor gekozen om twee aparte verslagen te maken.

De bijlage 'Het belang van cultuureducatie' biedt een overzicht van de reacties van de ondervraagden over dit onderwerp.

De opdracht was om een rode draad te trekken uit bijeenkomsten en gesprekken. Dat heb ik geprobeerd.

I ALGEMENE INDRIJK

Er zijn heel veel verschillen per school, op alle gebieden - in aanbod, methodes, leerlijnen, werkwijze, draagvlak, mening over visie, etc. Iedereen doet het anders, maar dan wel binnen het kader van CMK. Hieronder enkele algemene bevindingen (die deels terugkomen in de verslagen).

De regeling

- Iedereen is blij met de CMK-regeling. Het heeft al veel goeds gedaan, maar heeft ook tijd nodig.
- Mensen zijn tevreden over de constructie: één aanspreekpunt, verrijking voor scholen en leerlingen. Maar veel scholen zijn nog niet zover dat cultuureducatie ook echt geborgd en verankerd is. Het hangt nog vaak af van één persoon (icc-er).
- De aanvraag is te ingewikkeld en kost te veel tijd. Gaat ook wat in tegen de natuur van leerkrachten ("Niet iedereen heeft een bureaucratisch archivaris-gen").

- Men is blij met en tevreden over de geboden hulp bij de aanvraag. Kanttekening van een leerkracht: "Hulp bij aanvraag is fijn, maar het probleem zit een stap eerder. Hulp bij visie zou beter zijn. Als je een goede visie hebt, is de aanvraag geen probleem."
- Scholen willen af van de strikte eis dat iedere school een eigen aanvraag moet doen.
- Scenario's: Lang niet iedereen die ik spreek weet hoe het precies zit. Mijn indruk: dit leeft niet echt.
- Veel mooie voorbeelden gehoord van hoe het CMK-geld gebruikt wordt. Mijn indruk uit de gesprekken: hoewel er natuurlijk ook uitstapjes worden gedaan (die over het algemeen zeer gewaardeerd worden door de leerlingen), kiezen scholen minder vaak voor 'losse lessen'; er wordt steeds nagedacht over samenhang (thema's, andere vakken).

Draagvlak voor cultuureducatie

- Cultuur krijgt een belangrijkere rol, meer erkenning, wordt serieuzer genomen. Verbinden begint te komen. Het belang van spelen, creatief bezig zijn wordt meer ingezien. Teamtrainingen hebben daar ook aan bijgedragen.
- Draagvlak schoolleiding, directie zeer belangrijk (niet overal even sterk gevoeld).
- Draagvlak team idem. "Als je collega's één op één vraagt, vinden ze cultuur allemaal belangrijk. Maar de praktijk laat wat anders zien. Iedereen heeft het te druk." "Ik moet iedereen overtuigen van het nut van waar ik mee bezig ben."
- Geborgd en in samenwerkingsverband kan cultuureducatie de taak van de leerkracht verlichten / ontlasten. Maar veel leerkrachten zien het nog niet zo (het is toch iets voor 'erbij').
- Icc-ers hebben niet overal dezelfde positie / waardering / schaal als andere coördinatoren. Ook hebben ze structureel te weinig uren voor hun taak (dus niet serieus genomen). Daar dragen ze ook zelf aan bij. "Ach, ik houd mijn uren niet bij, dat heeft toch geen zin."

Deskundigheid

- Het belang van deskundigheidsbevordering wordt algemeen gezien en gevoeld. Wel is er behoefte aan meer flexibiliteit / maatwerk.
- Meerdere mensen geven aan dat leerkrachten en ook icc-ers (basis-)kennis over kunst- en cultuur en hoe je dat in kunt zetten, missen. Dat maakt het ook moeilijker om een vraag te formuleren en met cultureel ondernemer in gesprek te gaan. Bovenschools cultuurbegeleider kan hier een rol bij spelen.
- "We moeten veel meer inzetten op wat er op de Pabo gebeurt. Dat is de basis, anders wordt het nooit wat."

Samenwerken / bovenschools cultuurbegeleider

- Betekent borgen/verankeren dat scholen alles zelf moeten doen? De wil en het enthousiasme zijn er vaak wel, maar tijd en uren ontbreken. De samenwerking met een bovenschools cultuurbegeleider / werkgroepen / kunstinstellingen functioneert goed.
- De functie van bovenschools cultuurbegeleider werkt zeker goed bij kleine scholen. De functionaris is een vraagbaak, vertegenwoordiger van de scholen in werkgroepen / commissies, schakel tussen school en ondernemers en aanjager cq stok achter de deur. "Enorm ontlastend voor de scholen. Zij kunnen zich richten wat ze willen doen op school, ik ga naar bijeenkomsten en regel zaken en koppel terug."
- "Als je echt wilt dat het wat wordt met cultuureducatie, zorg dan voor bovenschoolse cultuurbegeleiders."

'We zijn leerkrachten basisonderwijs!'

- Houd in de gaten dat we leerkrachten basisonderwijs zijn. Wat hoort daar wel bij en wat niet?
- “Maak de regeling niet steeds breder!” (aansluiting voorschools / voortgezet onderwijs).
- “Als leerkracht basisonderwijs ben je ook een soort aangever – de relatie met leerlingen maakt dat het werkt; daarom wil ik zoveel mogelijk zelf doen. Steeds afwegen: wat hoort bij het basisonderwijs? Onze taak: kinderen klaarstomen zodat ze zich kunnen redden in de maatschappij. K&C hoort erbij, maar is heel breed. De dosering bepaal je als school. Afstemmen wat je visie is. Overheid stelt eisen, de school geeft accenten.”

Erfgoed

Erfgoed blijft achter bij de kunsteducatie, vindt een ondernemer. “Materieel en immaterieel erfgoed is meer dan een hulpmiddel of informatiebron andere vakken. Kunstonderwijs heeft andere kerndoelen dan Wereldoriëntatie. Het heeft ook te maken met kwaliteit en professionaliteit. In het kunstenveld werken professionals, in de erfgoedsector worden vaak historische verenigingen ingeschakeld of een oude dorpsbewoner die veel van vroeger weet. Heeft ermee te maken dat de erfgoedsector organisatorisch zwak is. De kunstensector is veel sterker. Kwaliteit speelt daar een intrinsieke rol.” Volgens deze ondernemer vindt ook de rijksoverheid dat erfgoededucatie achterblijft in het geheel.

II VERSLAG VISIEBIJEENKOMSTEN

Terug- en vooruitkijken. Waar leggen we de accenten in CMK III? Algemeen beeld: mensen zijn positief over en blij met de CMK-regeling.

1. WIE ZIJN JULLIE?

Scala Meppel:

- 8 Cultureel ondernemers
- 12 Leerkrachten
- 3 Directie bestuur
- 1 overig

ICO K&C Assen:

- 6 cult ondernemers
- 10 leerkrachten
- 3 directeur / bestuurder
- 4 overig (PAC?)

Emmen: niet genoteerd.

2. WOORDWOLK: Waarom wil je cultuureducatie voor kinderen?

verdieping, uitdaging, talentontwikkeling, beleving, creativiteit, ontplooiën, bewustwording, plezier, spannend, brede blik op de wereld, kritisch denken, verbinding, leerplezier, talentontwikkeling, creatief denken, verwondering, brede ontwikkeling, expressie, kunst, plezier, vaardigheden, out of the box, verbreding, verdieping, verbetering, brede ontwikkeling, fantasie, eigenheid, beleving.

3. SCHOLEN: DE REGELING

Aanvraag CMK subsidie online is gemakkelijk

Het is duidelijk dat de aanvraag over het algemeen niet als gemakkelijk wordt ervaren. Gelukkig is er hulp, en daar wordt ook gebruik van gemaakt – maar dan nog is het ingewikkeld en kost het veel tijd. Herhaaldelijk wordt genoemd dat het aan komt op het gebruiken van de juiste woorden die passen bij wat de PAC wil horen. Daartegenover staat de opmerking dat de aanvraag niet moeilijk is als je een goede visie hebt. “Hulp bij het ontwikkelen van een visie is zinvoller dan hulp bij de aanvraag.”

Er is soms wrevel omdat de aanvraag per unieke school moet, terwijl met name kleinere scholen krachten bundelen. Om dan toch in aanmerking te komen voor de CMK-regeling, dienen ze de aanvraag per school in (soms met iets aangepast formulering). Dit wordt als weinig zinvol ervaren.

Er is voldoende hulp en advies te krijgen in mijn regio als ik geld wil aanvragen

Ja, positief.

Communicatie met Compenta verloopt goed

Ja, positief.

EVI geeft me inzicht in cultuureducatie op mijn school

Handige tool, lijkt ingewikkeld maar valt mee. Wel soms dubbel met aanvraag. Idee om aanvraag en EVI te verbinden, spreekt aan.

De criteria die bij de regeling horen zijn reëel.

Niet laaiend positief. Wel is men zich ervan bewust dat goede onderbouwing belangrijk is (niet zomaar losse lesjes).

4. CULTUREEL ONDERNEMERS: DE REGELING

Het aanvragen van de subsidie online is gemakkelijk

Best pittig. Ook de website. Documenten toevoegen is lastig.

Er is voldoende hulp en advies te krijgen in mijn regio als ik geld wil aanvragen

Redelijk positief, alleen Emmen vindt dat het laagdrempeliger kan.

Communicatie met Compenta verloopt goed

Emmen en Assen positief, Meppel minder.

Het evaluatieformulier is makkelijk in te vullen

Meppel en Assen positief, Emmen vindt het ingewikkeld.

Er is genoeg publiciteit door Compenta voor mijn ontwikkelde product(en)

Ondernemers zijn hier minder tevreden over. Niet iedereen kent de brochure (die ook laat gepubliceerd werd) met producten of Cultuurmarkplaats / Cultuur Actief. Website is niet actueel.

De criteria die bij de regeling horen zijn reëel

Meppel is hier het minst positief over. Emmen geeft aan dat er een spanningsveld is tussen scholen en aanbieders. Ze begrijpen elkaar niet altijd. Cultureel ondernemers kennen schoolcultuur niet. Samen iets doen is lastig (en dat merk je bij het doen van een aanvraag??).

5. SCHOLEN: HOE ZOU JIJ HET CMK BUDGET VERDELEN?

- 1^e 'Deskundigheidsbevordering' in Emmen en Assen, 'Materialen' in Meppel.
- 2^e 'Activiteiten en excursies' in Emmen en Assen, in Meppel 'Deskundigheidsbevordering'.
- 3^e 'Bouwen aan leerlijnen' in Emmen en Meppel, in Assen 'Materialen'.

Het belang van deskundigheidsbevordering wordt dus breed gedragen. In de afgelopen CMK-periode lag hier een grote nadruk op. Wellicht als reactie daarop en ook omdat het zijn vruchten heeft afgeworpen, is er nu behoefte aan meer flexibiliteit / ruimte voor andere zaken.

Bij een bijeenkomst is er discussie over 'coaching on the job'. Werkt dat goed? Het moet meer zijn dan alleen een les overnemen. Ondernemers zijn er positief over. "Hoewel sommige leerkrachten het allemaal wel best vinden." Netwerkbijeenkomsten vindt men nuttig, maar ze staan nergens in de top 3.

6. SCHOLEN: WAT MIS JE IN DE REGELING? Verdeel de 100 punten

Achterliggende gedachte: komende CMK-periode wordt aansluiting bij voorschools of voortgezet onderwijs een eis.

In Emmen en Assen missen ze niets. In Meppel is eerst behoefte aan aansluiting bij het voortgezet onderwijs, dan bij voorschools / bso. In Assen is het eerder andersom. *(dit hangt denk ik ook af van de situatie per school)* Algemeen: aansluiting niet vanuit visie, heeft meer te maken met individuele school.

7. SCHOLEN: GELIJKE MONNIKEN OF...

Iedereen kiest onmiddellijk voor 'Meer geld voor iedereen'. In de napraat wordt uitgelegd dat het gaat om mogelijkheden voor meer differentiatie in het budget. Achterliggende gedachte: soms schraal aanbod, achterstandsgebied, zorgleerlingen, etc. Men is vrij eensgezind over dat dit niet ten kosten mag gaan van het geld voor iedereen. Wel belangrijk, maar niet met CMK-geld oplossen.

8. SCHOLEN: EENS OF ONEENS?

Mijn school vindt gemakkelijk haar weg naar cultureel ondernemers / vakdocenten.

Redelijk positief, Meppel scoort het laagst.

Bij ons op school is cultuureducatie geborgd en niet persoonsafhankelijk

Assen is hier het meest positief (3.2), Emmen (2.8) en Meppel (2.5) minder maar toch ook niet negatief. Dit tot verbazing van een cultureel ondernemer. "Mijn ervaring is dat het wel afhankelijk is van een persoon. Als de leerkracht weggaat, gaat het project niet altijd door. Ook is een andere leerkracht niet altijd even enthousiast, omdat hij/zij het niet bedacht heeft met jou."

(nb: misschien dat mensen tijdens de bijeenkomst ook meer neigen tot het wenselijke antwoord.)

Een van de cultureel ondernemers is verbaasd over de positieve score. "Mijn ervaring is dat het wel afhankelijk is van een persoon. Als er een andere leerkracht op de groep komt, weet die vaak niet wat het project inhoudt en/of gaat het project niet door. Bovendien is die andere leerkracht niet altijd even enthousiast, omdat hij/zij het niet met jou bedacht heeft."

Zonder cmk geld komt cultuureducatie bij ons niet goed uit de verf.

Hierover is iedereen het eens.

Een training/bijeenkomst cultuureducatie speciaal voor locatieleiders is nodig

Bijeenkomsten: wordt niet als heel dringend nodig ervaren (2.2, 2.3, 2.4). Toch wordt ook gezegd dat schoolleiders cultuureducatie minder belangrijk vinden dan individuele docenten. En ook: "CMK-regeling

is een stok achter de deur om cultuureducatie op de agenda te krijgen. Heel belangrijk! Staat of valt met wat locatieleider vindt.”

Andere opmerking: “Locatieleiders moeten overtuigd worden van het nut en noodzaak. Zij nemen de beslissingen. Als visie op cultuureducatie belangrijk wordt gevonden, dan hoort daar structureel budget bij, niet alleen geld uit subsidiepot. Compenta is in die zin ook belangenbehartiger richting minister. Die moeten we ervan overtuigen dat de Prestatiebox omhoog moet!”

9. CULTUREEL ONDERNEMERS: EENS OF ONEENS?

De productontwikkelingsregeling wil ik graag behouden

Deze staat bij alle bijeenkomsten met stip op 1.

De samenwerking met de scholen is uitstekend

Emmen en Assen zijn hier positief over. In Meppel staat deze onderaan.

Wij hebben gebruik gemaakt van het advies van Compenta (heel positief)

In Emmen en Assen staat deze op 2. De aanwezigen in Meppel zijn hier minder positief over (op een na laatste).

Wij vinden onze weg naar de scholen gemakkelijk

Meppel is hier het meest positief over (3^e plaats). Emmen en Assen minder. In Assen is dit de minst gewaardeerde stelling van het lijstje).

Mijn verwachtingen over CMK voor ondernemers kwamen uit

In Meppel zijn ze hier positief over (2^e plaats van het rijtje). Emmen en Assen minder, daar zijn ze het het minst eens met deze stelling.

Opmerkingen:

- Het leggen van contact wordt als gemakkelijk ervaren, maar de verdere uitwerking laat te wensen over. M.n. de wisselwerking tussen school en ondernemer.
- Scholen hebben vaak een passieve houding t.o.v. ondernemers. Ze moeten worden gestimuleerd om initiatief te nemen, maar ze moeten ook weten waar de ondernemers zich bevinden. De ondernemers moeten zich ook meer zichtbaar opstellen.
- Scholen nemen weinig initiatief. Je moet er zelf achteraan, veel via via.
- In Assen is het Cultuurmenu. “Dat biedt weinig ruimte om dingen zelfstandig te doen.”
- Bij het nadenken over invulling mist de school een vakdocent in de klas.

10. CULTUREEL ONDERNEMERS: jij mag het Compenta budget voor ondernemers verdelen...

Regeling productontwikkeling: Deze overal met stip op 1 (grote afstand tov andere punten).

Professionalisering vanuit Compenta, bv Zingen langs de lijn: In Emmen staat deze op de 2^e plaats. (misschien omdat sommige aanwezigen er ervaring mee hadden?)

ZZP regeling: geld om opleiding te doen: In Meppel en Assen komt deze op de 2^e plaats.

Anders: Ruimte voor meer samenwerking tussen scholen en cultureel ondernemers.

Opmerkingen:

- “Het gaat er ook om hoe je elkaar bereikt. Themagericht werken, uitdagende, creatieve lessen bedenken is lastig voor leerkrachten. Daar kunnen we kunstenaars beter bij betrekken.” (nav regeling productontwikkeling? Waar hoort dit bij?)
- Een ondernemer uit Assen gebruikte de ZZP-regeling om master Kunsteducatie te doen. “Beter in staat om met school mee te denken over welk educatief product wil je nu in je school? Dat hoeft niet per se mijn product te zijn. En leuk om vanuit het kind te denken. Hoe neem je de leerling mee, hoe zet je doorgaande leerlijnen op?”
- “Kunstenaars die invallen op school? Dat is geen opleiding!”

11. HOE ZIET ‘ANDERS’ ER VOOR JOU UIT?

Ik heb de antwoorden geclusterd. Soms komen antwoorden meerdere keren voor, dan staat dat erachter.

Aanvraag

- Aanvragen subsidies moet eenvoudiger. Zonder hulp van externen lukt t niet meer (9 x)
- Onvoldoende duidelijk waarom aanvragen afgekeurd worden. Ook niet altijd helder voor de adviseur.
- Effectiever en duurzamer

Samenwerking

- Samenwerking scholen in aanvraag
- Samenwerking
- Samenwerken als bestuur
- Stuurgroep meer samenwerken met icc-ers
- Uitdiepen van aanbod wat er is en beter op de vraag aansluiten, dus samenwerking instellingen en scholen vergroten

Icc-ers

- Icc-er meer taakuren, beter faciliteren (4 x)
- Meer nadruk voor cultuur specialist (icc-er)
- Meer ondersteuning van icc-ers door cultuurcoaches
- Bovenschools icc-ers faciliteren
- Start ICC met directeuren: kaders

Draagvlak

- Directies meekrijgen
- Draagvlak creëren (training/budget)
- Meer interesse leerkrachten voor cultuur

Beleidsplannen

- Waarde beleidsplannen herzien, wij werken met portfolio. Beleidsplan is voor ons een papieren tijger.
- Beleidsplan moet meer een borgingsdocument worden. Een jaarplan maken.

Vaardigheden / deskundigheidsbevordering

- Investeren in de vaardigheden van de leerkrachten
- (Beeldend) kunstenaars in de klas
- (vaste) vakdocenten cultuur op school (2x)
- Vakspecialisten blijven nodig
- Zzp en professional samen, verstevigen band scholen en ondernemers; co-creatie
- Coaching on the job / binnen het werkveld, de praktijk
- Bekendheid platforms (digitaal en fysiek) voor kunstenaars
- Sparringpartner in het veranderproces

Leerlijnen / borging

- LEERLIJNEN
- Aandacht voor horizontale leerlijnen in context plaatsen
- Leerlijnen en beleid(schrijven) volgens een vast format. Compact en uitvoerbaar.
- Borging leerlijn (budget)
- Cultuur steviger verankeren in curriculum, vakoverstijgend
- Cultuur in de spiegel
- Vernieuwing/onderhoud ingeslagen weg

Geld

- Subsidiegelden en rekening gelden van school gelijk: nu gaan de schoolrekeningen per kalenderjaar en subsidies per schooljaar. Daar moet je dan zelf weer mee aan het rekenen. Gedoe.
- Ook subsidie aanbieden voor het uitvoeren van het culturele programma (niet alleen ontwikkelen)
- Subsidie aanvraag afschaffen voor scholen. Geld gewoon toekennen!!
- Alle 'kunstbudgetten' op schoolniveau inzetten en dan keuzes maken
- Geld om culturele activiteiten te bekostigen
- Cultuur moet gefinancierd blijven
- Elke leerkracht mag per schooljaar een x bedrag naar eigen inzicht aan cultuureducatie besteden.
- Ontwikkelen evaluatie tool (budget)

Overig

- Stimulans
- Naschoolse activiteiten
- Sociaal domein
- Gesubsidieerd vervoer
- Omgevingsonderwijs, les op locatie
- Integratie van Scala binnen het programma van talentontwikkeling.
- Het meedraaien op de verschillende talentkokers (zoals twee jaar geleden).
- Waar je niet toevallig of vanzelfsprekend mee in aanraking komt.

- Meer zicht op cultureel erfgoed in de omgeving/Drenthe
- Faciliteren van culturele verenigingen
- Structurelere begeleiding bij totstandkoming Vd leerlingen (?)

12. WOORDWOLK: WAT IS VOOR JOU HET BELANGRIJKSTE DOEL VAN DE CMK SUBSIDIE?

Hier heb ik de dubbele termen eruit gehaald, maar het beeld is wel duidelijk denk ik.

- (Extra) Mogelijkheden creëren
- Verrijking
- Verbreding aanbod
- Kunst & cultuur voor ieder kind
- Boost voor cultuur
- MEER kunst en cultuur
- Leerlingen onderdompelen in kunst
- Cultuurparticipatie
- Cultuuronderwijs
- Cultuur voor iedereen /toegankelijkheid
- (verbreding) disciplines
- Leermiddelen
- Verbreding leermiddelen
- Verbreding disciplines
- Rijk aanbod
- Passie en passend aanbod
- Stimulans
- Creativiteit, ontwikkeling
- Ontwikkelen
- Professionaliteit
- Extra activiteiten
- kunst- muziekbeleving
- Cultuur kunnen delen
- Ruimte
- Kwaliteit

13. WAT WIL JE NOG KWIJT? (ongefilterd)

- Blij met de CMK-regeling ! (4 x)
- Erg prettige samenwerking. Bedankt!
- Regeling moet blijven en toegankelijk zijn voor iedereen. Fijn dat we vandaag weer up to date gehouden worden.
- Kunst en cultuur zijn belangrijk en onderwijs zonder is onvoorstelbaar
- Ik heb nog wensen mbt tot het digitaal invullen van de aanvraag

- Een plek om te improviseren (soort 'laboratorium', experimenteerruimte binnen de school) / grote instellingen bezoeken
- Een plek om te experimenteren
- Grote instellingen bezoeken
- Meer info over productontwikkelaars
- Bovenschools icc binnen De Wolden een fijne samenwerking
- Het zou fijn zijn wanneer we een seintje kunnen krijgen wanneer we ons kunnen aanmelden voor de leergemeenschappen.
- Fijn dat er achterwacht is als subsidie aanvraag afgekeurd wordt!
- Bij het invullen van de subsidie aanvraag denk ik vaak "Laat maar, als het zo moet!"
- Graag minder bureaucratie bij de aanvraag van subsidie: effectief, helder en praktijkgericht.
- Goed nieuws er geld beschikbaar blijft om cultuur onder de aandacht te brengen.
- Goede terugkoppeling van verkregen gegevens
- Vakdocenten. Dit werkt effectiever op de lange termijn. De ene week de vakdocent, de andere week de leerkracht. Minder drempelvrees op die manier.
- Goede samenwerking tussen school en aanbieder is cruciaal voor inbedding in het onderwijs

III GESPREKSVERSLAGEN

Terug- en vooruitkijken. Waar leggen we de accenten in CMK III?

Gesproken met 14 mensen:

- 8 leerkrachten (icc-ers)
- 1 werkgroep cultuur (Renn4)
- 1 bovenschools cultuurbegleider
- 4 cultureel ondernemers

Algemeen: CMK-regeling wordt zeer gewaardeerd. Het heeft zeker goede dingen opgeleverd. Kunst en cultuur nu meer plek op school dan daarvoor. De wil is er (meestal) wel, maar het kost veel tijd om cultuureducatie echt te borgen / verankeren. Daarnaast ook kritische kanttekeningen. Ingewikkelde aanvraag wordt in dit opzicht het meest genoemd. Ook zijn veel ondervraagden van mening dat er ook iets moet gebeuren op de Pabo's. Anders heeft het allemaal niet zoveel zin.

2. Het belang van cultuureducatie voor kinderen

Ik heb een aparte bestand gemaakt van de antwoorden.

3. & 4. SCHOLEN & ONDERNEMERS: DE REGELING

Aanvraag CMK subsidie online is gemakkelijk

Algemeen: ingewikkeld, kost veel tijd, je moet wel kunnen schrijven, zonder hulp lukt het niet. Maar als je al hebt nagedacht over een visie is het goed te doen.

Leerkrachten

Algemeen: ingewikkeld, omslachtig, kost veel tijd, papieren tijger, lukt alleen met hulp (die overigens zeer gewaardeerd wordt). "Je moet veel invullen voor een klein bedrag." "Als je de juiste woorden gebruikt, wordt je aanvraag toegewezen." "Het voelt soms als een trucje." "Het zou een zegen zijn als de aanvraag wat versoepeld zou worden. Ik snap dat je verantwoording moet afleggen, maar de manier waarop vind ik te moeilijk. En ik kan best schrijven hoor!"

Maar ook: valt mee, of zelfs nee hoor, goed te doen, zeker als je visie / beleidsplan helder is. "We hebben zelf een heel duidelijke visie. Kennis van wat je wilt, wat er is en hoe je je doel bereikt. Dan weet je ook wat je moet invullen." Hulp bij aanvraag is fijn, maar het probleem zit een stap eerder. Hulp bij visie zou beter zijn. nb: Hier ligt een link met een andere opmerking die een paar keer terugkwam, namelijk dat leerkrachten, maar ook icc-ers te weinig kennis hebben over cultuuronderwijs. Basiskennis over cultuuronderwijs mist. Meerdere mensen verwijzen naar de Pabo.

Bij scholen die samenwerken geregeld wrevel over dat de aanvraag per se per school moet worden ingevuld. "Dus doen we alles 2 x, dat is stom."

Cultureel ondernemers

Ik heb niet veel ondernemers gesproken die zelf al eens een aanvraag indienden. "Ik heb niet veel met CMK te maken. Ik word ingehuurd door ICO, Kunstbeweging, zij hebben contact met de scholen. Ik heb zelf nog nooit een aanvraag gedaan." Maar degenen die dat wel gedaan hebben, vonden het pittig / een drempel, of in elk geval veel

(kost veel tijd en je moet goed kunnen schrijven). Vraagstelling niet altijd duidelijk. “Er staan dezelfde dingen in die ook al in je voorstel/plan staan, waarom moet je dat dan nog een keer invullen? Ik snap dat het handig is voor Compenta, maar voor ons kost het veel tijd. En de informatie staat er allemaal al.”

Er is voldoende hulp en advies te krijgen in mijn regio als ik geld wil aanvragen

Algemeen: over de hele linie oordeelt men hier positief over. “Steun is essentieel”, hoewel de ondernemers iets minder positief zijn (maar daar heb ik er ook minder van gesproken). Toch ook kritische kanttekeningen: “Het zou toch niet nodig moeten zijn.” “Ze helpen me met liefde, maar ik word er iedere keer weer zó gestress van!”

Communicatie met Compenta (= DKB, Scala, ICO, K&C Assen) verloopt goed

Over het algemeen is iedereen hier heel positief over. Er zijn ondernemers die de instellingen met elkaar kunnen vergelijken:

- ICO is heel goed in het uitvoerende deel en houdt tegelijkertijd de grote lijn in de gaten. Goed in het vertalen van ideeën in producten voor school.
- K&C meer wolligheid, meer woorden dan daden. Rolverdeling is me niet helemaal duidelijk. En leuk, workshops voor profs, maar ik heb al heel lang op school gezeten. Ik zou zeggen, besteed die tijd en energie aan cultuur op school.
- DKB zit er tussen in. Leuke cultuurmarkt in Atlas, maar dat is niet meteen een project op school. Wel heel benaderbaar, veel visie.
- Scala ook al eens mee gewerkt, was allemaal super geregeld.

EVI geeft me inzicht in cultuureducatie op mijn school

Algemeen: wisselend beeld. Voor de één een ‘knip en plak’-actie of een verplicht nummer, voor de ander een mooi evaluatie-instrument.

Het merendeel van de ondervraagden vinden het een goed instrument dat inzicht geeft in hoe de school ervoor staat. “Er zit geen oordeel aan, is prettig. Je moet het gewoon invullen.” “EVI geeft meer bewustwording, verantwoording. Wat willen we?” Subsidieaanvraag = je ambitie, EVI = hoe het is gegaan. Wel hebben sommigen het gevoel dat je steeds bijna hetzelfde invult (kleine aanpassingen).

De een vindt de vragen die EVI stelt heel helder. “Het kost tijd, maar geeft wel inzicht in wat we hebben gedaan en wat we gaan doen.” Een ander noemt de vraagstelling niet altijd even duidelijk. “Hé, dat had ik toch al ingevuld?” Ook deels ook dubbel met aanvraag.

Iemand merkt op dat het vast heel handig is voor Compenta, “maar uit mezelf had ik het zeker niet gedaan. We kijken elk jaar terug, we weten wel hoe we ervoor staan.” En: “Je bent wel heel veel op papier bezig. Praktijk is anders, weerbarstiger, of juist soepeler.”

De waardering van EVI hangt ook af van hoe het wordt ingevuld, denken sommige ondervraagden. “Het helpt als er samenhang is met visie & beleidsplan.” “En veel mensen hebben het idee dat ze ieder jaar een treetje hoger moeten komen. Maar dat hoeft niet.”

De criteria die bij de regeling horen zijn reëel

Algemeen: de vraag wordt opgevat als ‘zijn de criteria duidelijk’. Antwoorden zijn wisselend. Helpt positief, helpt niet.

Leerkrachten

De helft van de ondervraagde leerkrachten zegt dat het helder is waarom een aanvraag (meestal gedaan met hulp van iemand van de Compenta- instellingen) wordt afgewezen of toegekend. Degenen die de criteria niet helder vinden, hebben het gevoel dat het een kwestie van de juiste woorden kiezen is. "De ene aanvraag wordt niet gehonoreerd, de andere wel. De formulering bepaalt het succes; je moet een trucje toepassen."

Dat er criteria zijn, vinden veel ondervraagden goed. "Die zijn ook nodig om kunst en cultuur een plek te geven. In de jaren '90 – 2007 had kunst en cultuur geen plek op school!" Criteria geven houvast." Criteria zijn geen doel op zich. "Het ligt aan school / icc-er hoe ze het (*eb: = cultuureducatie → aanvraag die voldoet aan de criteria*) gaan inzetten. Voordat je aanvraag in gaat vullen, overleggen: dit zijn onze eisen, doelen."

De nadruk op deskundigheidsbevordering wordt ondersteund (algemeen belang). Wel mag het van de meeste ondervraagden wat flexibeler als het gaat om de verplichte eisen. Als een school geen visie op cultuureducatie heeft, wordt het lastiger. "Dan is deskundigheidsbevordering etc. een ver-van-mijn-bed-show."

Soms lijkt het alsof ondervraagden de PAC zien als een starre club. Een van de leerkrachten was verrast met de reactie van de PAC. "We willen af van het beleidsplan in zijn huidige vorm omdat we met portfolio gaan werken. Daar werd tot mijn verrassing heel positief op gereageerd." Een andere opmerking: "De PAC zelf heeft ook een visie op cultuureducatie. Het lijkt wel alsof die soms doorklinkt in de beoordeling."

Cultureel ondernemers

De ondervraagde ondernemers hebben niet allemaal ervaring met aanvragen. Zij die dat wel hebben, reageren wisselend. Voor de een zijn de criteria niet precies bekend of is het niet duidelijk waarom een aanvraag wordt afgekeurd. Een ander heeft er geen problemen mee. "ICO houdt dit in de gaten. De criteria worden al in de eerste gesprekken met de school benoemd. Dat zijn mijn kaders. Als dat niet realistisch is, dan geef ik dat aan."

Er is genoeg publiciteit door Compenta voor mijn ontwikkelde product(en)

Algemeen: wisselende reacties, meest neutraal / negatief. Net als bij de bijeenkomsten blijkt de brochure met ontwikkelde producten niet bij iedereen bekend. Hetzelfde geldt voor de website.

Een aantal ondernemers heeft heel korte lijntjes met ICO. Dan is publiciteit minder belangrijk / niet zo hard nodig. Iemand geeft aan: "Het product van een cultureel ondernemer moet overdraagbaar zijn naar andere scholen. Zou taak van Compenta zijn, maar dat is nooit gebeurd."

Suggestie: "Waarom is er geen website met aanbod voor heel Drenthe, waarop je bv kunt selecteren op woonplaats. Nu moet je alles op meerdere plekken invullen. Bovendien heb je nu te maken met meerdere keren (ontwikkel-)kosten."

5. SCHOLEN / ONDERNEMERS: HOE ZOU JIJ HET CMK-BUDGET VERDELEN?

- Deskundigheidsbevordering
- Activiteiten/excursies
- Bouwen aan leerlijnen
- Productontwikkeling door cultureel ondernemers
- Materialen
- Netwerkbijeenkomsten
- Ander

De factoren hierboven hangen natuurlijk met elkaar samen, maar voor alles heb je deskundigheid nodig. Om de juiste activiteiten en materialen te kunnen kiezen, om een goede gesprekspartner te zijn voor een cultureel ondernemer, om een leerlijn op te zetten, om een zinvolle bijdrage aan netwerkbijeenkomsten te kunnen leveren. Bij de periode CMK II lag dan ook een zware nadruk op deskundigheidsbevordering. Het belang ervan wordt breed gevoeld.

Nb: Op de bijeenkomsten was dit een vraag voor de scholen. In de gesprekken liep het door elkaar. Ook de cultureel ondernemers hadden hier wat over te zeggen. Aandachtspunt: welke deskundigheid wordt bevorderd?

Algemeen: bijna alle ondervraagden vinden deskundigheidsbevordering heel belangrijk. Tegelijkertijd is er behoefte aan meer flexibiliteit

Meerdere mensen aan ook activiteiten en materialen belangrijk te vinden. Dit is misschien ook te interpreteren als een tegenreactie op de harde eis van de afgelopen periode. Daarnaast hebben sommigen het idee dat ze een goed niveau bereikt hebben en het nu (ook) tijd is voor een andere nadruk. Opvallend: cultureel ondernemers vinden deskundigheidsbevordering zo mogelijk nog belangrijker dan leerkrachten. Gebrek aan kennis maakt leerkrachten onzeker. Ook weten ze niet wat er mogelijk is. Meerdere ondernemers zien hier een rol voor de Pabo.

Leerkrachten

Vrijwel iedereen vindt deskundigheidsbevordering belangrijk:

- “Ik merk in de praktijk dat dingen wel even blijven hangen, maar dat het echt lang duurt voordat het echt tussen de oren zit.”
- “Er is veel verloop, niet alleen icc-ers, ook in het team. Mag niet bij één persoon blijven. Teambuilding ook belangrijk voor borging. Je kunt niet van alles verstand hebben.”
- “Deskundigheidsbevordering is de basis. Maar ik vind de verdeling wel prima.”
- “Aandacht voor deskundigheidsbevordering moet blijven.”
- “Cultuuronderwijs is breder dan veel mensen denken. Wat wij veel horen van collega-icc-ers: er wordt veel ‘hap-snap’ ingekocht. En na 1 workshop zakt het ook weer weg. Als ik dan controleer of ze lessen ook echt doen, dan valt het toch tegen.”
- “Deskundigheidsbevordering moet blijven – dan ga je sneller iets doen met je team.”

Tegelijkertijd is er behoefte aan meer flexibiliteit /minder verplicht stellen (%):

- “Ik zou graag wat meer vrijheid hebben om het geld te besteden. Iets soepeler in aanvraag.”
- “Twee teambijeenkomsten en de helft van het budget is weg.”
- “Wens om meer flexibiliteit, maar dan loop je het risico dat er minder geïnvesteerd wordt in deskundigheidsbevordering.”
- Kijk ook naar de wijk / dorp waar de school staat. Soms is er een enorm aanbod, maar is vervoer het obstakel en lukt het uiteindelijk niet.

Eén iemand merkt op dat het niet altijd duidelijk is welke deskundigheid bevorderd moet worden. “Voor scholen die er bewust mee bezig zijn, is deskundigheidsbevordering vanzelfsprekend. Maar het schrikt ook af. Sommige leerkrachten denken dat ze dan muziek, dans, cursus moeten volgen – maar is niet de bedoeling.” Van een enkeling mag de nadruk op deskundigheidsbevordering wel weg. “Het gaat erom de leerlingen in aanraking te brengen met verschillende kunstvormen.”

Over het belang van aandacht voor leerlijnen wordt verschillend gedacht:

- “Cultuur is erg breed!! Moet daar routine in? Discussabel. Opbouw secundair, aansluiten bij thema primair bij ons op school. Bij een leerlijn hangt alles af van de invulling. Ook hier is deskundigheidsbevordering heel belangrijk. En gaat het dan om horizontale of verticale leerlijnen?”

- “Leerlijn is heel essentieel. Maar als ik keus heb, liever deskundigheidsbevordering, materialen, activiteiten. Een leerlijn uitbouwen kan ook met activiteiten.”
- “Bouwen aan leerlijnen + productontwikkeling → met die twee krijg je leerkrachten deskundig!
- Netwerkbijeenkomsten eindigen niet in de top 3 van onderwerpen waar men geld aan zou besteden. Dat betekent niet dat men dit niet belangrijk vindt. “Bijeenkomsten van icc-ers zijn belangrijk. Cultuureducatie is iets wat aangejaagd moet worden. Enthousiasmeren, laten zien dat het vakoverstijgend kan. Nog veel zendingswerk te doen!”

Cultureel ondernemers

- “Deskundigheidsbevordering is belangrijk! Leerkrachten hebben vaak te weinig (basis-)kennis om aan te geven wat ze willen. Ze kennen ook de mogelijkheden niet en kunnen dan ook niet de juiste vraag stellen aan een ondernemer.”
- “Deskundigheidsbevordering is drempelverlagend. Alles wordt makkelijker. Je hoeft niet alle ins en outs te weten, maar je moet wel een goede les kunnen geven.”
- “Veel leerkrachten zijn onzeker vanwege gebrek aan kennis. Ze houden vast aan hun eigen manier van lesgeven (met de deur dicht). Leerkracht moet leren om controle uit handen te geven. Niet allemaal dezelfde lampion maken. Als je dat durft, krijg je bijzondere werkstukken. En ja, soms ook hele slechte. Maar het proces is altijd waardevol.”
- “Deskundigheidsbevordering is belangrijk. Als je alles moet invliegen met vakdocenten van buiten, is het veel te onrustig. Hier zou je Pabo-studenten meer bij kunnen betrekken.”
- “Coaching on the job! Muziekdocent op school die met leerkrachten aan de slag gaat. Soms reden voor leerkracht om achterover te leunen, maar feit dat een vakdocent op school rondloopt, doet al wat. Maar rust is ook belangrijk. Goede basis bij leerkrachten en af en toe iemand langs voor specialismen.”
- “Veel aandacht nodig voor het muziekonderwijs op de Pabo!”
- “Deskundigheidsbevordering is een zwaar punt. Met één keer een teamtraining ben je er niet. Je zou eigenlijk een soort BIG voor leerkrachten moeten hebben. Leerkrachten weten niet wat kan. Pas als je dat weet, kun je een vraag formuleren. CMK werkt een beetje omgekeerd. Wij komen met een aanbod bij de school.”

6. SCHOLEN: WAT MIS JE IN DE REGELING? Verdeel de 100 punten = aansluiting voorschools/vo/niets/anders

Algemeen: men ziet de zin van aansluiting. “Vanuit de gedachte dat je kind voorbereid op de maatschappij is aansluiting logisch.” Maar de noodzaak wordt niet echt gevoeld. Voor het speciaal onderwijs ligt het wat anders, daar wordt al veel samengewerkt met het vo (valt ook onder primair onderwijs).

Waar scholen in één pand zitten met IKC of PZ, wordt vaak al samengewerkt. Soms ook heel intensief: “Alle coördinatoren maken samen visieplan en schooljaarplan. Samen bepalen we de koers, dus niet alleen cultuurcoördinator, maar ook coördinator taal, rekenen, ICT, hoogbegaafd gedragspecialist. Zo is doorgaande leerlijn geborgd. Je houdt elkaar scherp.” Maar dit is een uitzondering. En samenwerking met de peuters betekent niet automatisch dat men ook openstaat voor samenwerking richting vo.

Toch zien meer ondervraagden het nut van aansluiting met vo. “Zonde als kinderen op het vo dezelfde les krijgen of basiskennis missen.” Maar hoe je dat dan zou moeten doen, is absoluut niet duidelijk. Bijna niemand heeft er een inhoudelijk verhaal bij. Het heeft weinig te maken met visie, er worden vooral praktische bezwaren genoemd: ingewikkeld, grote kloof, vakdocenten van het vo hebben hier geen behoefte aan, angst dat vo-scholen het gebruiken voor eigen promotiedoeleinden.

Eén leerkracht vindt dat hier wel actiever op moet worden ingezet. “We doen nu niets met aansluiting vo en dat is jammer. Hoe je dat zou moeten doen? Met goede, stevige leerlijnen. Bij vakdocenten op het vo is nog wel info te

halen over betere aansluiting.” Een ander: “Ga eens bij elkaar kijken. Kunnen wij nog een heel mooie inhaalslag mee maken.”

Een terugkerend onderwerp dat ook hier naar voren komt: er zijn grenzen aan wat onder basisonderwijs valt. “We moeten de regeling niet steeds breder trekken (met steeds meer partijen waar je dan weer mee moet afstemmen).”

7. SCHOLEN: GELIJKE MONNIKEN OF...

- Meer budget voor iedereen
- Meer budget voor scholen n.a.v. gewichtenregeling
- Meer budget voor scholen die net beginnen
- Meer budget voor culturele topscholen

Algemeen: men vindt dit een lastig onderwerp. De ondervraagden snappen dat in sommige situaties meer geld nodig is, maar kiezen uiteindelijk toch voor ‘meer geld voor iedereen’ (net als bij de bijeenkomsten).

‘Meer geld voor iedereen’ overheerst ook bij de gesprekken, hoewel een aantal mensen aangeeft dat deze beslissing niet aan hen is (“Dat is niet aan mij, geen idee”) of er mordicus tegen is (“Als dat zo is, haak ik helemaal af. Klopt dat dan nog wel met de doelstelling van Compenta?”). Doorvragen leert dat een deel van de mensen het wel OK vindt als een school in een achterstandssituatie meer geld zou krijgen. “Ik zou het bepaalde scholen wel gunnen.” Maar het mag dan niet ten koste gaan van het budget voor de andere scholen.

Tegelijkertijd geven meerdere mensen aan dat er behoefte is aan meer maatwerk / flexibiliteit: “Kijk ook naar de wijk / dorp waar de school staat. Soms is er een enorm aanbod, maar is vervoer het obstakel en lukt het uiteindelijk daardoor niet.”

Vanuit het speciaal onderwijs wordt aangegeven dat veel leerlingen nooit met cultuur in aanraking komen. “Het zou mooi zijn als hier door extra gewicht meer financiële mogelijkheden voor komen.”

8. SCHOLEN: EENS OF ONEENS?

Mijn school vindt gemakkelijk haar weg naar cultureel ondernemers / vakdocenten

Algemeen: leerkrachten geven aan dat ze cultureel ondernemers redelijk goed weten te vinden.

Meerdere mensen geven aan dat dit via Scala, ICO of DKB gaat; ze hebben / onderhouden geen eigen netwerk. Voorstellen van cultureel ondernemers worden dan in de netwerkbijeenkomst besproken. Ook wordt er op de Cultuurmarkt (Emmen) gekeken.

Bij ons op school is cultuureducatie geborgd en niet persoonsafhankelijk

Algemeen: wisselend beeld (minder positief dan bij de bijeenkomsten).

Leerkrachten

Ongeveer de helft van de leerkrachten vindt dat cultuureducatie redelijk geborgd is op school en niet afhangt van een persoon. “We hebben een plan voor groep 1-8, dat is niet afhankelijk van leerkracht.” “Als ik wegga, gaat het ook hier door.” “Het programma loopt gewoon door. Het team doet mee, ieder team heeft een vertegenwoordiger

in de werkgroep die het programma samenstelt.” “Bij ons is het goed geborgd.” “Op onze school houden we niet van een leuk lesje. Het moet verbonden zijn. Wat zijn we bezig te ontwikkelen? Wat willen we dan inkopen?”

Er is echter ook twijfel. “Als ik weg ga, gaat het nog wel een jaar door (plan), maar daarna weet ik het niet. Enthousiastelingen gaan wel door.” Iemand geeft aan dat het altijd persoonsgebonden is in die zin dat je er feeling mee moet hebben om de icc-cursus te doen. “Maar ook als alles op papier staat, moet het in de mensen zelf aangezwengeld worden. “Dat lukt wel in de cultuurcommissie, maar daarbuiten is het lastig. We gaan samen naar bijeenkomsten van DKB. Maar als kartrekker weg zou gaan, zou het inzakken.”

In beleidsplannen staat wat de school per jaar doet aan cultuureducatie. Een aantal ondervraagden weet dat dit nog niet betekent dat het geborgd is. “Borgen doe je met doorgaande leerlijnen zijn. Dat kan beter.”

Cultureel ondernemers

Zij geven aan dat het juist wel afhangt van de persoon. Ze ervaren ook een gebrek aan continuïteit. “Er is paniekvoetbal om maar iemand voor de klas te krijgen. Verloop is groot. Borgen via leerkrachten is weinig zinvol is. Directie is langer op school dan leerkrachten.” Een ondernemer suggereert borging via methode ‘Laat maar zien’. “Niet overal wordt gewerkt met deze / een methode. Waarom niet? Ik denk omdat leerkrachten graag doen wat ze gewend zijn. En onbekendheid speelt ook een rol. Na coaching was er veel minder weerstand. Oh, is het niet meer dan dat?”

Zonder cmk geld komt cultuureducatie bij ons niet goed uit de verf

Algemeen: net als tijdens de bijeenkomsten onderschrijft eigenlijk iedereen deze stelling.

Leerkrachten

De reacties variëren van “Dan wordt het een hele puzzel hoe we het dan gaan doen” tot “Dan houdt het op”. Meerdere mensen denken dat er dan geen expertise van buiten de school meer binnengehaald kan worden. “Dan moeten we het helemaal zelf doen. Dan komt het aan op de methodes en de manier waarop we daarmee omgaan.” (kennelijk zijn ze daar nog niet aan toe)

Kleine scholen die samen een kunst- en cultuuraanbod samenstellen, zien niet hoe het dan zou moeten. “Door de gezamenlijkheid hebben we een aardig aanbod, maar als het CMK-regeling wegvalt wordt het moeilijk.” Niet alle activiteiten op het gebied van cultuureducatie worden overigens gefinancierd met CMK-geld. Ook de Prestatiebox, het oud papiergeld worden genoemd.

Meerdere ondervraagden vinden dat er geld vanuit het ministerie moet komen als CMK ophoudt. “Visie op cultuureducatie is belangrijk. Daar hoort dan ook budget bij, niet alleen geld halen uit een subsidiepot. Als het ministerie dit belangrijk vindt, dat moet de Prestatiebox omhoog!”

Een training/bijeenkomst cultuureducatie speciaal voor locatieleiders is nodig

Algemeen: tijdens de bijeenkomsten vond deze stelling niet zoveel weerklank. Tijdens de gesprekken daarentegen was een meerderheid het hiermee eens.

Leerkrachten

“Meer investeren in directie/management, mag dat met stip op 1? Als je daar niet begint, wordt ‘t niks.” En: “100% mee eens. Als je het serieus wilt nemen, dan start het daar.” “Beleidsvoering, het ontwikkelen van een schoolvisie - ook op het gebied van deskundigheidsbevordering - is een zaak van directies. Wat dat betreft kunnen scholen nog

slagen maken." Een paar keer wordt opgemerkt dat het enthousiasme de laatste twee jaar groeit. "Schoolleiders zien belang van cultuureducatie steeds meer in."

Alle ondervraagden onderstrepen het belang van draagvlak bij de directie. Een minderheid van de leerkrachten geeft aan dat er draagvlak is. "We hebben de directie mee, hier loopt het." "Hier is het goed, de directie ziet de meerwaarde ervan." Meerdere malen geven leerkrachten aan draagvlak te missen. "We krijgen meestal de vrije hand. Maar ik mis wel dat het ook van boven af wordt aangejaagd, dat zou zeker helpen." Een van de ondervraagden denkt het misschien helpt als de inspectie ook voor cultuureducatie langs zou komen. Een ander: "De leiding vraagt er nooit naar."

Een van de leerkrachten besluite zelf het heft in handen te nemen. "Clusterdirecteuren en locatieleiders mee hebben is enorm belangrijk! Ik heb dan ook besloten dat ik de schoolleidersopleiding ga doen. Dan kan ik het zelf op de kaart zetten."

Cultureel ondernemers

Zij denken dat aandacht voor locatieleiders nodig is. "Cultuureducatie nog is steeds geen volwaardig vak. Een icc-er krijgt een ander antwoord op het nut van zijn/haar vak dan gym- of taalcoördinator." "De schoolleiding cultuureducatie minder belangrijk vinden dan de individuele leerkracht. Directies zien cultuureducatie als een klein dingetje."

9. CULTUREEL ONDERNEMERS: EENS OF ONEENS?

Wij vinden onze weg naar de scholen gemakkelijk

Algemeen: wisselend beeld. Het geldt wel voor de ondernemers die via ICO etc. bij de scholen komen. Degenen die het zelf moeten doen, vinden het moeilijker.

"Je moet er vreselijk achteraan zitten. Weinig initiatief vanuit de scholen." Scholen hebben vaak een passieve houding ten opzichte van ondernemers. Ze moeten worden gestimuleerd om initiatief te nemen, maar ze moeten ook weten waar de ondernemers zich bevinden. De ondernemers moeten zich ook zichtbaar opstellen.

De samenwerking met de scholen is uitstekend

Algemeen: als het via Scala of ICO gaat, is het prima. Ondernemers die zelf scholen benaderen, zijn wat kritischer.

- "Er moet een vraag zijn vanuit de scholen voordat je iets bedenkt. Scholen hebben niet altijd een idee en ook geen tijd. Als je geluk hebt, is er een directeur die wel wil. 'Als jij plannetje uitwerkt, werk ik wel mee'."
- "Je moet niet te veel verwachten van leerkrachten en directeuren – het zijn geen cultuurmakers. Je kunt niet van leerkrachten verwachten dat ze alles weten van cultuur. Ze hebben niet altijd alle ideeën wat voor gaafs ze kunnen doen. Wat prima werkt: een dialoog over wat je van pan bent, elkaar inspireren. Ideaal is dat er een vraag zwerft die beantwoord wordt. Dat is wel aan het groeien.
- Culturele ondernemers zien zelf ook dat een (vak)docent van buiten voor onrust in de klas zorgt. Ook verloopt de communicatie niet altijd goed. "Het gebeurt regelmatig dat ik ergens kom, maar dan weet docent niet wat er precies gaat gebeuren. Oh, heb je een mail gestuurd? Nog niet gezien."

Mijn verwachtingen over cmk voor ondernemers kwamen uit

Algemeen: hier kwam niet veel uit. Of men had er geen beeld / verwachting van, of het loop via ICO Scala etc. Eén ondernemer verwachtte dat de regeling voor haar/hem niet zou gelden. "Maar toen toch wel. Mooi dat het voor zzp-ers kan. Is een hele grote stap vooruit. Niet alleen voor stichtingen. Heel fijn."

De productontwikkelingsregeling wil ik graag behouden

Alle ondervraagde ondernemers zijn het eens met deze stelling 😊.

Wij hebben gebruik gemaakt van het advies van Compenta (heel positief)

Algemeen: meest positief.

Twee van de vier ondernemers werken nauw samen met ICO Scala etc. De andere twee benaderen scholen (ook) zelf. Een van hen zegt: "Ik ben nu 4 jaar bezig met CMK. Pas laatste jaar heb ik ook een adviseur voor overleg en inhoudelijke begeleiding. Zij spant zich voor mij in en legt contacten."

10. CULTUREEL ONDERNEMERS: jij mag het Compenta budget voor ondernemers verdelen

Regeling productontwikkeling - Deze vindt men uiteraard belangrijk.

Professionalisering vanuit Compenta / ZZP regeling: geld om opleiding te doen

Een van de ondernemers vindt het de eigen verantwoordelijkheid van een ondernemer om kennis te vergaren. "De regeling moet bedoeld zijn om kunstenaar te helpen zijn/haar expertise aan kinderen over te dragen. Niet om anderen dingen, niet om jezelf te ontwikkelen of je vakkennis te verbreden."

Niet alle ondernemers zijn op de hoogte van de mogelijkheden. "Er zijn wel trajecten, maar ik had er niet van gehoord. Als je goed in het netwerk zit, dichtbij een adviseur, dan krijg je de informatie wel."

Professionaliseren is wel van belang, zegt een van de ondervraagden. "Met je product moet je passen binnen een kader of bij speerpunten. De meeste zzp'ers zijn daar niet toe in staat."

Anders - Suggestie: trek meer kunstenaars het onderwijs in met een verkorte pabo-opleiding.

IV BIJLAGE - HET BELANG VAN CULTUUREDUCATIE

Tijdens de gesprekken kwam ook het belang van cultuureducatie aan de orde. Dat is misschien niet direct van belang voor CMK III, maar wel interessant. Hieronder een overzicht van de reacties.

“Elk kind leert anders. Met cultuureducatie bied je lesstof op een andere manier aan. Geldt voor media, maar ook voor dans. Dat is juist zo mooi, dat je het op een andere manier kunt aanbieden. Hoe wil je opgroeien, je ontwikkelen, zijn als mens? Ontmoeten, naar buiten, lezen, doen... dat zou terug moeten komen in de school. Er gebeurt wel wat, maar het is log, duurt lang. Docenten willen wel! Toch ligt gitaar vaak op de kast te verstoffen. Jongen mensen hebben wel idealen, maar geen tijd.”

“Leerlingen in het speciaal onderwijs weten wel dat ze niet goed kunnen spellen etc. Nu komt er iets nieuws. Als blijkt dat ze dat kunnen, dan gaat de rest ook beter. Het komt het gehele welbevinden ten goede. Voor de een werkt dit, voor de ander dat. Je moet dus alles aanbieden. Door cultuureducatie leren kinderen op een andere manier, verwerven ze kennis en vaardigheden op een andere manier. Je ontsluit er iets mee. Door het maken van een maquette zien kinderen bijvoorbeeld ineens het nut van rekenen in.”

“Cultuureducatie geeft verrijking en verdieping. Het gaat om dingen vormgeven, om bewustwording, nadenken vragen stellen, onderzoeksvragen (techniek). Zo’n houding helpt een kind om goed in te leven te staan. Lang niet alle docenten hebben dit voor ogen. Vaak zijn ze bezig met taal- en rekendoelen. Maar je begeleidt een compleet mens naar volwassenheid. Gaat ook om creatief en oplossend vermogen, om sociaal-emotionele aspecten. Kinderen zijn geen aapjes die je dresseert voor bepaalde kunstjes! (Hier kunnen we ook een link leggen met vaardigheden 21e eeuw.)”

“Wij zijn ons er steeds meer van bewust dat kinderen verschillende talenten hebben. Jarenlang concentreerden we ons op de zaakvakken. Je zag kinderen ongelukkig worden. Door lesstof op een andere manier aan te bieden komen anderen talenten naar voren. Een kind kan bijvoorbeeld wel heel goed oplossingsgericht denken of is goed in muziek of iets anders mooi. Daar het gelukkig van. Het zit beter in zijn vel, kan beter leren. Dat moet je dus aanbieden. Jammer dat weinig kinderen kiezen voor techniek / handvaardigheid. Het wordt ook niet meer aangeboden. Door cultuureducatie krijgen meer kinderen de kans om te laten zien en te ontdekken waar hun talenten liggen. Iedereen komt tot zijn recht.”

“De eerste persoonsontwikkeling loopt bepaalde stappen door. Die laat je met cultuureducatie aan de orde komen. Wat is jouw plek in de wereld, wat vind je van iets, hoe kijk je er tegen aan? Hoe denk je out of the box, en hoe uit je dat? We moeten persoonsontwikkeling + wereldoriëntatie + cultuureducatie verbinden. Wanneer bekijft kennis? Als al je hersenverbindingen tot stand komen. Dus we moeten overal aandacht aan besteden. Dat is ook goed voor de zaakvakken! Harde en zachte gegevens koppelen – bekijken, weet wat je doet. Het moeten geen momentopnames zijn.”

“Als geen ander ding kan cultuureducatie zorgen voor zelfvertrouwen en welbevinden van kinderen. Als je niet goed kunt lezen en rekenen, ben je snel achtergesteld. Er moet gepresteerd worden in de klas. Creatief zijn is een ander veld in je hoofd. Creatieve vakken en zaakvakken zijn ook niet per se een

tegenstelling. Toonladders, het hele muzieksysteem is pure wiskunde. Op andere manier met hersens omgaan zodat er andere dwarsverbanden in je hoofd ontstaan, waardoor je het andere ook beter kunt. Als je tafels leert aan de hand van een liedje, zit het duizend keer zo snel in je hoofd.”

“Cultuureducatie gaat over de algemene ontwikkeling van kinderen. Ze Leren zich zo op een andere manier uitdrukken. Niet alleen cognitieve zaken krijgen aandacht. Kinderen mogen dingen doen vanuit hun beleving en dat heeft meerwaarde. Legt bodem en draagt ook bij aan steviger cognitief fundament.”

“Tijdens de cultuurweken komen er talenten naar boven die je niet verwacht. Kinderen laten zien dat ze meer kunnen dan je denkt. Ze durven geen spreekbeurt te houden, maar een presentatie over wat ze gemaakt hebben, gaat top. Zelfvertrouwen, nadruk op wat je wel kunt. Met name in het speciaal onderwijs weten kinderen heel goed wat ze allemaal niet kunnen.”

“Met cultuureducatie kunnen kinderen hun talenten ontdekken. Het is ook belangrijk omdat ze kennismaken met verschillende kunst- en cultuurdisciplines. Met erfgoededucatie krijgen ze kennis over hun eigen omgeving.”

“Ik vind persoonlijk dat het onderwijs er niet is om individuen op te leiden. We bereiden kinderen erop voor dat ze kunnen functioneren in de samenleving. Kunstonderwijs stimuleert individuele ontwikkeling, samen iets maken is secundair. Erfgoededucatie / wereldoriëntatie gaat over het collectief, de gemeenschap waar je deel van uit maakt. Daarom vind ik het belangrijk om ‘het cultuuronderwijs’ te onderscheiden in kunst- en cultuur (erfgoed)onderwijs. Je hebt het allebei nodig.”

“Het is mooi om te zien dat kinderen eerst roepen dat ze het echt niet kunnen en er dan achter komen dat het toch lukt. Er ontstaat iets als ze bezig zijn, een soort van flow. Hier kunnen ze echt iets van zichzelf in kwijt. Ze zijn trots op wat ze gemaakt hebben, het zelfvertrouwen groeit. En het komt echt uit henzelf. Rekenen, taal, etc. bieden wij aan, maar dit komt uit hen zelf.”

“Ik zeg altijd tegen collega’s: het onderwijs wordt een stuk leuker van cultuureducatie. Je kunt er al je andere vakken in verweven zodat het relevant wordt. Het is niet per se een extra belasting. Taal en rekenen zijn ook maar middelen om je te redden in de samenleving. Cultuur is groter. Alles hangt samen, krijgt betekenis door middel van cultuur (ook taal en rekenen). Cultuureducatie = leren in verbinding tot het echte leven.”
